

Respirări

PERSONA, preponderație și flamă...

După șase volume de versuri, publicate între anii 1995-2010, la cincizeci de ani de viață bătuți pe muchie și mai bine de cincisprezece de la debut, poetul Nicolae Coandă a găsit cu cale să fixeze momentul prin două antologii de autor, ambele apărute în condiții absolute meritorii la Editura Măiastra din Târgu-Jiu (prima: *Vorbalago*, 2012; a doua, *PERSONA*, 2013). De ce totuși două, ar fi întrebarea care se naște aproape automat în mintea lectorului, cu atât mai mult cu cât poetul (cel puțin până acum!) nu a făcut dovada faptului că ar fi adeptul cărților supraponderale, cu multe pagini... În ocurență, o nedumerire pe care și-o exprimă și Mircea A. Diaconu în finalul *Postfaței* la "PERSONA", unde pare a nu înțelege cătuși de puțin rațiunea autorului care lasă complet în afara primei antologii orice urmă din volumele *Fincler* (1997) și *Folfa* (2003). Procedeu reiterat, de altminteri, de Nicolae Coandă și în *PERSONA*, alcătuită, în genere, de această dată, din piese de mai mare amplitudine din numitele ceva mai înainte și unde, consecvent unui principiu, deocamdată nedivulgat explicit, nu introduce nici o poezie din celelalte, respectiv: *În margine* (1995); *fundatura homer* (2002); *Vint, tutun și alcool* (2008); *Femeia despre care scriu* (2010). Chestionat undeva, dacă îmi mai aduc bine aminte, în legătură tocmai cu această problemă, *en passant*, N.C. aducea în discuție lungimea poemelor din cele două volume rămase în afara antologiei prime, numele precise ale personajelor care le popula exclusiv și un soi anume de înflăcărare și dramatism care le-ar diferenția totuși pentru un ochi atent față de toate celelalte, motive suficiente pentru ca autorul lor să se întrebe, în continuare, cu desăvârșire naiv, nu-i așa? dacă nu care cumva poezia sa exchibă distinct la acest bilanț de etapă cel puțin două fețe (chipuri, figuri, fizionomii, înfățișări etc.). Că autorul nu vorbește pe deasupra și ar putea să aibă – ba, chiar are, cum vom vedea – perfectă dreptate, iar pe cale de consecință a procedat cât se poate de chibzuit, separându-le, ne putem da seama la repezeală, fără nicio propedeutică, punând numai într-un ecleraj suficient de puternic titlurile cărților lui originale de poezie, care, practic, sunt într-adevăr niște terminale ale firelor nervoase eferente corpusurilor poetice, spre deosebire de și în comparație cu titlurile celor două antologii de autor, care nu trebuie luate, nici mai mult, dar nici mai puțin, după părerea noastră, (vezi, în acest sens, și caracterul lor noțional-teoretic mult mai pregnant), decât niște instrucțiuni metatextuale de lectură. Cu precizarea că, în viziunea atent subliniată de autor în *Certificat*(ul) liminar la prima antologie, *Vorbalago*, împrumutând titlul unei inedite (nu se știe când scrisă!), ar trebui să dea *spectrul și fața cărții*, cu atât mai mult cu cât – ni se explică – "poetul este mereu *persona* (s.a.) altcuiva și nu are pretenția că scrie în numele său". O indicație la cheia portativului pe care în discursul de escortă universitarul Al. Cistelean o ignoră definitiv, preferând, în urma survolului în oglindă a referințelor critice care s-au făcut privitor la poezia autorului în cauză, acreditarea unei povestiri impresioniste despre un Nicolae Coandă "fanatic al substanțialismului liric", ce "folosește poezia pe post de ciomag mustător și preferă insulta cu înflăcărea unei declarații de dragoste". Nu spun că întâlnirea lui Al. Cistelean cu Nicolae Coandă în acest *spatiu curb* al literaturii nu poate fi posibilă și chiar într-un anume plan adecvată, spun însă că sensul ei este unul extrem de relativ, întrucât, înainte de a închide ceva, o carte trebuie considerată și este o entitate deschisă unor multiple raporturi. Pentru un creator precum Nicolae Coandă, nici optzecist, nici nouăzecist, nici înseriat altcumva, însă un creator indiscutabil împotriva fasoanelor dintotdeauna ale literaturii, poezia pe care el o scrie este în fond o absență recuperabilă ca prezență doar în actul reclamat implicit al dorinței unor lecturi sub mai multe stări de valență. Or, o asemenea operație, în arte, știm prea bine, nu a fost niciodată posibilă într-un grad multumitor decât prin mijlocirea și cu aportul posibilităților funcționale ale valorilor unei concepții antropomorfe despre cunoaștere, cu măști sau fără, cu care, desigur, Nicolae Coandă nu se sfiește să cocheteze și pe care, la vedere chiar, o exploatează ca supraréalitate poetică. "beau și

desenez mustăți false ridicolului eu/nu-mi pasă de literatură/ mi-am plătit toate datoriile mi-am sunat toți prietenii/dacă beau singur beau cu gândul la ei/dacă scriu îmi fură hîrtia/nu-mi pasă de literatură/ gîndul meu cel mai bun e în preajma cuiva rămas /fără gesturi/ un eu cu gură vorbindu-i unuia fără gură/ un mic dumnezeu bînd și scriind..." Să nu uităm nici aserțiunea lui Nicolae Coandă din același *Amor mic cu literatura*, ridicată la grad de sentință în mitologia subiectivă a aventurii sale interioare, potivită căreia interesul său scăzut pentru scris (*cît de puțin interes am să scriu*) s-ar datora faptului peremptoriu că tot *Ce e scris e terminat!* Or, ce e închis în aceste neclarități interstițiale (*Unbestimmtheiten*), de exemplu: "așa cum soarele este aici și totuși dincolo/de orice înțelegere/totuși îl acceptăm așa cum acceptăm moartea/ un omenesc vis alb-negru. ajunge că trăiesc/ din când în când tulburat de imaginea ta/ de faptul că nu înțeleg și asta mă tulbură/ și mai mult/ și m-am scărbit de pagina asta cu mult înainte/să te cunosc/departate de metaforele cu care proștii își cuceresc femeile/ nu mă voi rușina să îți spun că te iubesc/ în nefericitele vremuri ale sofîștilor (s.a.)/cu zgura unei alte lumi sub unghii sfîșiate/nu mai am nimic de pierdut obosit să amîn/ plictisit să încep/sărac întins sub cer departe de tălpile tale/ pe care le cunosc cu fruntea cît timp/ poezia lipsește (*ajunge că trăiesc*)". Cum nu trebuie uitat, iarăși, că poetul Nicolae Coandă este dublat subsidiar de un subtil eseist și comentator prezent tot mai asiduu în dezbaterile de idei din viața literară, și ar fi de-a dreptul stupid să-ți imaginezi că el scrie la ora asta în afara oricărei ideologii, altminteri deductibilă într-o măsură fie și din litera acestor instrucțiuni *meta* peste care, cine trece, trece pe propria răspundere.

Vorbalago, un cuvânt format prin compunere savantă, însă nu și – precizez - intelectualist, trimite evident la trădătorul stegar al lui *Othello* (din stufoasa și lexical ambiguă tragedie cu același nume a lui Shakespeare), personaj care se adaptează oribil prin limbaj și atitudine oricărei măști; frate geamăn, cu rol dublu în celebrele desene animate create de Disney cu generalul maur... "Semnul lui, scrie Nicolae Coandă în *Idol cu mască de om* este *I* (s.n.) pe buze moi și roșii/este sărutul Iudei/ este *Idolul* cu mască de om respirând/ arar din ce în ce mai greu/ aerul tare al înălțimilor bezna de cretă a *Iadului* -/ care plutește". De la starea de grație a visului care putea fi citită într-o vreme ca însemnând "să nu mori niciodată", sub acest semn sau care cu toții ne batem joc de ce am iubit cândva fără complexe, acum "visez, scrie Nicolae Coandă, că sînt om și aștept să fiu judecat de o paioță care e zeul lor". În duhoarea provocată de răsuflarea otrăvită a unor asemenea arhei lumea trăiește la cote inimaginabile, înecată într-o bolgie de cuvinte moarte, o teribilă "apocalipsă a "vremii microbilor", un text al realității care îi produce poetului o teribilă scîrbă.

Trebuie identificat aici, evident, un *pattern* al *Erei Scârbei celei mari*, generator de multiple deviațe în planul ductului firesc și limbajului poeziei, pe de o parte, dar și în planul psihologiei creatorului și mărcii contextului stilistic în care fatalmente acesta se străduie să scrie, pe de altă parte: "nici dacă așa fi dumnezeul orb n-aș putea vedea/atât de puțin în plină zi/nu e lumină aici nici cât să-mi acopăr fața/ bîjbîi în interiorul unui animal sedus de poezie/mi-e greu să înainte/înainte nu e deocamdată nimic din urmă/groaza îmi aspiră unghiile. mă rog și cobor tot mai mult/ca într-o meserie de care îmi e scîrbă/caut un răspuns de ciocan pur chiar dacă lumea ăstora/mă dezgustă ca o gură plină de dinți. în drum spre pulberărie/ mintea scuipe în praf limba"(caut un sunet de ciocan pur). Într-o lume vicleană, luată în stăpînire de *vorbalago* și populată cu șobolani fie și hăituiți, pentru care, față de pielea lor puturoasă poezia insului care intră în scenă nemachiat și cu inima la vedere nu înseamnă nimic, poemul intim al clarului de lună al *celuilalt* nu e altceva decât "peretele întunecat de care stă agățată luna" (*O viziune a celuilalt*). Și astfel, în strădania de a fi liber (un pariu al scrisului modern), cel care spune eu, cu un dezgust nemărginit, în poezia lui Nicolae Coandă, cel puțin în antologia de poeme din *Vorbalago*, continuă să respire, *aerul altuia*. Tema însăși a

poeziei reținute în această primă antologie de autor gravitează, după părerea mea, în jurul istoricității încercute a unui eu creator care, în încercarea de autodefinire, constată că implică, acuză și este permanent scris de altul (de la atotprezenta *vobalago* care înșeală și minte, cu toată cohorta de maeștri din școlile de îndobitocire a minții și inimii, la neuitatul moloh al cincinalelor de ieri, dar și al literaturii de azi căreia i se aduc în permanență sacrificii).

Este atât de diferită de *Vorbalago* antologia din urmă a lui Nicolae Coandă, pusă sub titlul *PERSONA*, doar pentru că înmănuchează poezii de mai mare întindere și pentru că, în mod evident, versurile sunt mai elaborate și, ca tehnicitate (reduplicări și puneri în abis frecvente), mai complexe? Să fie vorba în acest ultim (deocamdată) volum antologic despre o *altă poezie* doar pentru că, potrivit afirmației făcută într-un interviu de autorul însuși, volumele *Fincler* și *Folfa* (din care este extras exclusiv *PERSONA*) sunt populate de *alte personaje*, iar scrisul e mai ardent și tensiunea trăirii mai înaltă? Oare titlul volumului acesta, asemeni și *motto-ul* lui, nu rețin tocmai definiția poetului din finalul *Certificatului* care însoțește lansarea în lume a antologiei *Vorbalago* ("Poetul este mereu *persona* – s.a. – altcuiva și nu are pretenția că scrie în numele său. Numele, iată totul. Nimic, de fapt")? Nu presupune, până la urmă, acest lucru afirmarea unei anume continuități? Și atunci de ce ar putea fi el un "alt continent", cum afirmă cu precauție (totuși) Nicolae Coandă în interviul pe care i l-a luat în 2012 pentru *Agenția de carte* Andra Rotaru? Să cercetăm.

O antologie poetică în sensul modern al termenului este mai mult decât o simplă culegere ori un florilegiu întâmplător de poeme; incontestabil, mai mult decât o fotografie sau un simplu rezumat al formelor de relief ale geografiei poeziei unui autor într-o anumită etapă a evoluției sale. Ordonată, ca dispunere a titlurilor, cu schepsis, și centrată în jurul unei teme abordată de predilecție mai frecvent într-o perioadă de creație, o antologie (de autor) este, orice s-ar spune, proiectul noematic al unei cărți distincte programatic. *PERSONA*, eu unul n-am niciun dubiu, este o asemenea realizare.

Că vrem sau nu, că putem ori nu să o citim prin sîta titlului, care trebuie observat că menține o relație naturală strînsă cu substanța antologiei prime (vezi, în acest sens, la tot pasul, zecile și zecile de trimiteri autoreferențiale), poezia antologiei *PERSONA* nu numai că definește din interior tema măștii ca acțiune simulantă (ce altceva ar putea fi textele lui N.C. dacă nu acțiuni de facere ca *poetii* a măștii?), dar și instituie pregnant, cu fiecare poem, o amplă și subtilă metaforă despre raporturile transformatoare dintre lumea fără niciun Dumnezeu în care poetul a fost aruncat de soartă și ceea ce el poate și dorește (*persona lui*) să ne comunice despre sine. "Ca mandragorele tirându-și cozile lungi și galbene/pe bulevardele împânzite/de femei ce-și caută anii pierduți prin magazinele de serie/scuipau liniștiți pe visele noastre – dincolo/în dreptul stației de benzină/viața era un ciine jigărit vînat de țigani/scuipau liniștiți pe casele noastre – cu morții/cei mai dragi în spate ne-am dus viața/scuipau liniștiți pe casele noastre – copiii noștri/se jucau mai departe creșteau învățau/cuvintele lor/scrîm liniștiți în casele noastre / au scuipat liniștiți peste cărțile noastre – le-am scris/în cuvintele noastre am cenzurat cuvintele lor/gușați căroră scuipatul le umfla gușile /i facea fioroși/oameni de scuipat (s.a.) l-au scuipat și pe Dumnezeu/i-a lăsat să-l scuipe la nesfârșit./Nu m-am saturat de scîrbă după atîția ani/ aici unde totul e scris pe ape și în țărîna/unde lumina e tot una cu bezna (s.a.)/nu m-am saturat de scîrbă în era post-Scîrbei celei mari/între hotarele persiflării gratuite/ eu atât de ne/important/ne/cunoscut/nu/voi rînji la/ n-o să trag o chiuțură de/eu nu m-am dezlipit de scîrbă/cu scîrba voi trăi și de acum înainte" (*Mințile defuncte*, fragment). Sigur, vechea întrebare: *ce ascunde, ce arată masca ?* rămâne în permanență deschisă, însă, ca mai peste tot în poezia lui Nicolae Coandă încredințată *PERSONEI*, versurile citate nu relevă mai puțin *schesisul* măștii cu identitatea

(continuare în pag. 26)

O antologie poetică în sensul modern al termenului este mai mult decât o simplă culegere ori un florilegiu întâmplător de poeme; incontestabil, mai mult decât o fotografie sau un simplu rezumat al formelor de relief ale geografiei poeziei unui autor într-o anumită etapă a evoluției sale.

CRONICI

Biblioteca de filosofie

Noul hedonism și vechile sale iluzii

“Orice filosofie își are obârșia într-o rațiune corporală”. Afirmția pusă pe prima copertă a cărții lui Michael Onfray, *Scurt manifest hedonist*, (trad. de Vlad Russo, Ed. Humanitas, București, 2013), vine de fapt de la Nietzsche. Metoda acestuia, numită genealogică, constă în a trata produsele spirituale ca simptome ale unor cauze, până la urmă de ordin somatic. Psihanaliza freudiană a procedat cam în același fel, limitându-se însă la a căuta originea creațiilor culturale sau religioase în zona psihicului, ce trimite vag spre zona materială, a corpului. Ce înseamnă deci afirmația citată mai sus? Conform lui Michel Onfray, ea este o teză a filosofiei hedoniste cu origini în Antichitatea greacă și romană, care consideră că scopul vieții este obținerea plăcerii sau cel puțin evitarea durerii. În opinia filosofului francez – el a renunțat la învățământul de stat înființând o universitate populară la Caen – resurrecția școlilor de înțelepciune din Antichitate presupune renunțarea la linia clasică a filosofiei, începută cu Platon, Aristotel și continuată de Scolastica medievală, apoi de marii filosofi moderni. Filosofia nu este însă doar o activitate de catedră, ci un mod de viață prin care se caută obținerea unui echilibru cu sine și cu lumea. În consecință viața trăită filosofic devine criteriul de validitate a unei gândiri. A gândi nu înseamnă doar a utiliza regulile logice pentru a mânui concepte, ci a încerca să găsești o soluție totală la problemele existenței, una ce leagă într-un tot armonios sensibilitatea, voința, valorile. Așadar, se pleacă de la ființa corporală a omului, de la ansamblul psiho-fizic, nu de la ceva abstract, conceptual. Filosofia este o “egodicee”, o justificare de sine a individului concret.

Manifestul hedonist al lui Onfray se vrea la rândul său o întemeiere a conceptului de individ total autonom. În acest scop el propune o ontologie materialistă care susține o psihologie, o etică, o estetică, o erotică, o bioetică și o politică. Acestea ar fi domeniile filosofiei hedoniste, pentru care lumea este în întregime materială, Dumnezeu – o ficțiune creată de om pentru a-și atenua spaima de moarte, iar “religia vinde fabule și mituri, spune povești, pentru a convinge mulțimea că a trăi înseamnă altceva decât a muri”. Omul, dacă vrea să se determine pe sine, să-și atingă autonomia trebuie să înțeleagă că este un nimic – “un ax a cărui substanță este

neantul” – pierdut într-un univers infinit din punct de vedere spațio-temporal. Numai cu această condiție el va ajunge să-și trăiască scurta viață pe o minusculă planetă Pământ cu maximă intensitate, adică dorind să re trăiască de nenumărate ori fiecare moment. Aici întâlnește o altă idee nietzscheană, celebra eternă reîntoarcere a aceluiași: o viață împlinită este una pe care ne-ar plăcea să o trăim odată și încă o dată, la infinit. Conform unei metafizici materialiste - s-a susținut încă din Antichitate – lucrul nu este imposibil. Trebuie așadar să renunțăm la ideea platonice-creștină a sufletului imaterial, nemuritor, ci să-l concepem ca pe o entitate materială ce poate fi modelată prin metode psihologice și științifice. E nevoie de “un dresaj neuronal” pentru a ajunge la o morală a cărei imperativ categoric formulat de moralistul francez Chamfort, este: “Bucură-te și bucură la rândul tău fără să faci rău, nici ție, nici nimănui altcuiva – iată în ce constă întreaga morală”. Cel care nu se conformează dorinței individului de plăcere va fi exclus din cercul concentric de relații ale acestuia axate pe principii precum: gustul pentru o artă în răspăr cu tot ce e consacrat, o erotică libertină bazată pe contracte unanim acceptate de parteneri, indiferent de sex, o bioetică ce lasă fiecăruia dreptul de a dispune de propriul trup și de propria-i viață așa cum dorește și o politică libertariană, antiliberală ce are ca scop realizarea principiului iluminist: “cât mai multă fericire posibilă pentru cât mai mulți”.

Toate par bune și frumoase în această concepție în care plăcerea devine criteriul binelui și răului, al urâtului și al frumosului. Și totuși, cred că dincolo de declarațiile erotico-eroice se ascunde un vid spiritual imens. E ușor să-i spui individului că e un punct infinezimal situat între nimic și tot, dar ce faci cu angoasa care însoțește această “revelație”, despre care a vorbit atât de profund Pascal. Apoi, căutarea plăcerii ca scop ultim al vieții conduce prea adesea spre excese autodistructive, așa cum au demonstrat în anii ’60 – ’70 ai secolului trecut mulți dintre cei din mișcarea hippy. De altfel *Manifestul* se inspiră declarat din spiritul lui mai ’68. Și dacă rămânem doar la evitarea suferinței, până unde este ea posibilă? Multe doctrine psihologice și psihanalitice actuale fac din acceptarea și asumarea suferinței o cale a dobândirii echilibrului sufletesc și a îmbogățirii spirituale a

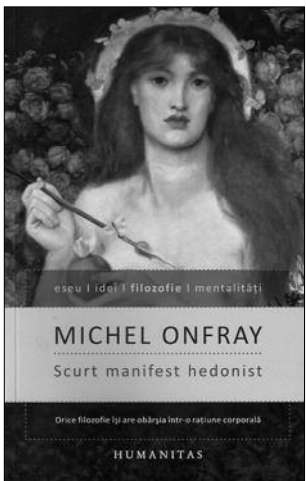
omului. Numai că Michel Onfray nu crede nici în suflet, nici în spirit. Combate psihanaliza – are o carte întreagă în acest sens¹ - considerând ca Freud și-a proiectat propriul inconștient asupra tuturor, dar în același timp propune o hermeneutică a suspiciunii tot de inspirație freudiană. E o contradicție ca și aceea conținută în așa – numitul “ateism ateu”, care nu doar neagă existența lui Dumnezeu, acceptând consecințele etice ale ideii de Dumnezeu, precum “ateismul creștin”, ci afirmă adevărul ontologic ultim, anume că “prezența noastră în lume nu are sens decât în, prin și pentru dispartiția noastră din lume”. Și care ar fi acel sens? Ceea ce ne propune Onfray este de fapt un cerc vicios : trăim pentru a muri și murim ca să trăim. Dar nu dincolo, cum ne-a învățat Hristos, ceea ce presupune o ieșire din cercul vicios, ci tot aici. Cum?!... Am arătat că Onfray preia anumite idei din filosofia lui Nietzsche, dar ceea ce nu poate prelua este tensiunea spirituală a marelui filosof german. Nietzsche anunță în *Știința voioasă* moartea lui Dumnezeu prin vocea unui nebun, însă ce încărcătură religioasă este acolo, ca de altfel în toată filosofia celui numit de un comentator, un “creștin refulat”! Măreția luptei cu Dumnezeu, ce străbate întreaga gândire a lui Nietzsche, dispare în *Scurtul manifest hedonist*, rămânând doar coaja ideologică a filosofiei nietzscheene. În orice caz, n-am întâlnit la Nietzsche o afirmație precum: “morală creștină duce direct la abator”. La abator (lagărele de concentrare naziste) a dus tot ideologizarea filosofiei autorului lui *Așa grăit-a Zarathustra*.

Ca o concluzie, cred că individualismul radical întemeiat pe o combinație eclectică de epicurianism, nietzscheanism, freudism etc. al lui Onfray conduce la o mare iluzie: că în epoca noastră numită post-creștină² ne-am putea întoarce cu adevărat la teoriile și practicile Antichității păgâne. Cât de periculoasă este această amăgire au dovedit-o îndeajuns totalitarismele secolului XX.

¹ Freud – Amurgul unui idol. Afabulația freudiană, trad de Emanoil Marcu și Vlad Russo, ed. Humanitas, București, 2011.

² Din punct de vedere creștin nu poate exista un postcreștinism, din moment ce Hristos este “Începutul și Sfârșitul, “Alfa și Omega”, “Cel care a fost, este și va veni”.

E ușor să-i spui individului că e un punct infinezimal situat între nimic și tot, dar ce faci cu angoasa care însoțește această “revelație”, despre care a vorbit atât de profund Pascal.

PERSONA, preponderație și flamă...

(urmărire din pag. 25)

ascunsă, proces care le conferă o altă dimensiune și o subtilă formă de apărare împotriva însierii și alienării. Mai mult decât atât, grație unei funcții secrete ce face posibilă, pe de o parte, revelarea foșelor răului, iar, pe de altă parte, înzestrarea purtătorului măștii cu virtuțile binelui, aceeași mască poate deveni, pe lângă o formă de self-control, și un mijloc eficient de supra-veghere a anomiei sociale. “am obosit să mai privesc prin țevă puștii/cu ochiul ciclopului/am oboist să fiu eoul timpului meu/am obosit să fiu eroul nopților ridicole/în care îl somam discret pe Dumnezeu - /mie să nu-mi vorbiți de bilbiții de retorii plătiți/mie să nu-mi veniți cu lei de salon/cu măscăricii gata să facă sluj cu papagalii care imită/Vocea/cu noul Falstaff/mie să nu-mi spargeți capul cu pontifex maximum/mîna mea nu a mîngîiat decît pe cei căzuți la pămînt/luth-ul (s.a.) înălțat în surșul unei femei care a plîns” (*Renaștere din cap*, fragment).

Deși într-un moment de aspră și necenzurată luciditate, ca reacție la sentimentul nimicniciei lumii, Nicolae Coande scrie negru pe alb că “nimic nu întrece dezastrul de a fi poet”, iar, vizavi de o atare condiție, singura motivație a scrisului său: *vorbe care vin din neant și se duc în neant*, ar fi că și-a pierdut sufletul (- “am scris pentru că mi-am pierdut sufletul”), prin supradeterminare

funcțională, ca mediatori între conștient și inconștient, măștile scrisului său trădează o ispită și o practică spirituală de netăgăduit. Nu mă refer aici neapărat la dese raportări sau interlocuții interioare ale celui ce se consideră “un geniu al aproximației” cu un imuabil Dumnezeu zămbitor dar tăcut, ci la nenumăratele acte prin care, sub această tutelă, el dezavuează trăsăturile unui eu care prin el însuși nu înseamnă nimic (*be is nothing in himself*). “N-a făcut floare bărbăția mea nici măcar/cât face vinul în mai/am scris în plin bălci poemele izolării – asta, da, cap de afiș/asta, da, artă/fără acoperiș deasupra capului sub cerul liber al Bursei de sclavi/după câteva clănțanături în gol - prindeam muște - /voi sfârși prin a spune/n-am înțeles nimic din această viață (s.a.)/pîndit de nenoroc bătut de soartă ris până și de umbra mea/și n-a fost drept și omenește/să fie așa?/Voi sfârși prin a spune de pe grămada mea de bălegar/ până și Tu, Doamne,/pînă acolo unde un sîn de femeie mi-ajungea lângă inimă/pînă acolo ai mers cu înțelegerea?/În absența mândriei o simplitate fără seamăn băntuie pe la corturi/prin circumi de țară gloria mea lipește a fișe/Gloria Ta le dă jos/ în plin bălci mîna mea scrie epitaful generației mele/mîna Ta îl dă jos./N-am înțeles nimic `n-această viață. Am prins muște.//Asta da, artă.”(*Generației*, fragment). Expandând și aruncând în aer orice surrogat al literii care ajunge a-l exceda pe individul

năvălit creației secunde, într-o ecuație de identități interșanjabile, măștile poeziei lui Nicolae Coande pun în joc mai ales imaginea ascunsă a omului (*il iubesc pe cel ascuns așa neputincios cum este*), dincolo de orice efect mincinos al iluziei. Autorul *PERSONEI* este, din această perspectivă, atât poetul unui anabolic proces de disoluție și depersonalizare a insului (“tema mea este moartea în viață”), cât și, cu mijloacele simple ale metaforei reporterului - să admitem - unul al transformării și schimbării funcției măștii, grație percepției și imaginației unui lector ideal. Poezia negației fruste la N.C. este, de fapt, o aspră și puțin obișnuită filozofie a contravalorizării senzației acute de a se simți singur în viață, într-o lume plină de anomie; infernal univers străbătut când și când de lumina crudă a Poeziei unui simplu Păzitor...

În preponderație, însă fără a fi neapărat un “alt continent”, prin tendința de omologare a tentației de contravalorizare a negativității sentimentelor și schimbare a semnului scorilor existențiale, poezia de amplă respirație și avidă căutare a echilibrului strategiilor de disimilitudine a ideii fac din PERSONA un volum antologic distinct și, poate, prin secvența finală (alcătuită din patru inedite), o bornă a unei alte vârste poetice și unui nou mod, fundamental schimbat, de a concepe și înțelege ingeniozitatea simplității (*flamma mea*) acestei arte. Vom urmări și vom vedea.

„Adormirea răzbunării”

Lăcrămioara Stoenescu: *Copii – dușmani ai poporului*, București, *Curtea veche*

Pe când apariția memorialelor din temnițele comuniste se estompa îngrijorător, profesoara Lăcrămioara Stoenescu și-a deturnat, aparent, cariera publicând la debut, în 2007, la *Curtea veche*, romanul-document *Copii – dușmani ai poporului*, dedicat tatălui ei, cu un motto din Mircea Vulcănescu: „Să nu ne răzbunăm”. În 2014, urmează a fi publicat în italiană, cu sprijinul Institutului Cultural Român.

„Fetița e ‘poetă’, cu publicații în revista *Pionierul* și cu vise de scriitoare. Preocupările sale literare o fac să suporte mai ușor arestarea tatălui, deportarea, exmatricularea din clasa a V-a, toate umilințele și mizeriile îndurate în Moldova. Am prezentat gândurile și mai ales nedumeririle sale, îndeosebi aceea că un copil de numai zece ani poate fi numit ‘dușman al poporului’, al unui popor de oameni mari” (p.22)

Poetă, dușman al poporului, la zece ani, familia, deportată, cu D.O./domiciliu obligatoriu, din Giurgiu, în Rădășeni-Fălțiceni. Tatăl, Corneliu Stoenescu, arestat, îmbogățind, tragic, foite-epigrame de reclusiune, cu o listă a deținuților politici (1952-1954), și autoironii: „Prietenul nostru Cornel/Face rime-n închisoare./Dar ce gândește el?/Să-i crească aripi la picioare (p. 49).

Microantologia penitenciar-epigramatică ar fi singura acuzabilă de umor (și nu dușmănos de popor), altfel, cu inhibată venerație și mândrie, autoarea listează (p.232-268) arestații din închisoarea Onești (31) și deportații (1953-1954) din Giurgiu la: Rădășeni (93), Frumosu (36), Găinești (96), Vama (95), Stulpicani – C.L. Moldovenesc(17), Stulpicani – Gura Humorului (52), Prisaca (32), Părți (2), Cacica (34), Bacău (2), Brăila (3), Piatra Neamț (5), Sascut (2), Târgu Neamț (11), Alexandria (21), Mizil (17), Sucevița (50), Buzău (2), Răchitoasa (4), Marginea (14), Botoșani (2), Câmpulung Moldovenesc (2), Piatra Neamț (9), Sibiu (6), Blaj (14), Fântânele (2), Copșa Mică (3), Blaj (5), Câmpulung Muscel (12), Slatina (4), Răsceni (5), Clejani (1), Putineiu (3), Comoara (2), Băbeni (4), Găești (15), Pitești (4), Sâmbăta (4), Mihăilești (5), Seghereanu (2), Flămânda (3), Slobozia (2), Malu (3), Dimitrie Cantemir (15), Frătești (8), Vieru (3).

Atâția arestați și deportați numai din Giurgiu. Premiu literar, colegial, dușmancei de zece ani a poporului, o listă minimală a scriitorilor români trecuți prin temnițele comuniste: Dumitru Alexandru, Valeriu Anania, Nicolae Balotă, Nicolae Bartzaria, Gabriel Bălănescu, Ernest Bernea, Emil I. Bocșa-Mălin, Harry Brauner, Gheorghe Brătianu, Barbu Brezianu, Olga Caba, Dimitrie Caracostea, Ion Caraion, N. Carandino, Virgil Carianopol, Radu Cioculescu, Dumitru Ciurezu, Andrei Ciurunga, Al Claudiu, Alexandru Constant, Lena Constante, V. Copilu Cheatră, Ștefan A. Cosma, Ovidiu Cotruș, Aurel Covaci, Nichifor Crainic, Paul Dimitriu, Leonid Dimov, Ștefan Augustin-Doinaș, Anton Dumitriu, Zoltan Franyo, Laurențiu Fulga, Sergiu Al George, Onisifor Ghibu, C. C. Giurescu, Paul Goma, Haralambie Grănescu, Sergiu Grossu, Emil Gulian, Radu Gyr, Traian Herseni, Al Hodoș,

Mircea Ionescu-Quintus, D. Iov, Ion Iovescu, Alexandru Ivasiuc, George Ivașcu, Alexandru Lapedatu, Ecaterina Lovinescu, Ion Lupaș, Emil Manu, Adrian Marino, Aurel Martin, Victor Valeriu Martinescu, Victor Medrea, Istrate Micescu, Teohar Mihadaș, Vasile Militaru., Al Mironescu, C. Motaș, Octavian Neamțu, Ion Negoieșcu, Petronela Negoșanu, Ștefan Nenișescu, Vasile Netea, Horia Nițulescu, Constantin Noica, Al. Paleologu, Petre Pandrea, Ovidiu Papadima, Victor Papilian, Edgar Papu, Lucrețiu Pătrășcanu, Ilie Păunescu, Isac Peltz, Marcel Petrișor, Ion Petrovisci, Dinu Pillat, Monica Pillat, Leonida Plămădeală, Grigore Popa, N. Porsena, Ștefan Radoff, Banu Rădulescu, Mihai Rădulescu, Ion Sadoveanu, George Sbârcea, Teodor Scarlat, Romulus Seișanu, I. D. Sârbu, Henriette Yvonne Stahl, N. Steinhart, Vladimir Streinu, Petre Strihan, Cornelia Ștefănească, Păstorel Teodoreanu, Gheorghe Tomazu, Constant Tonegaru, William Totok.

Despuieră dosarul informativ al tatălui (*Arestarea, Urmărit până la moarte/activ-pasiv-activ*) face loc literaturii deportării și postdeportării dușmancei poporului, de o lizibilitate remarcabilă, la persoană și la scara poporului chiar dușmanit de arestatori și deportatori: *Reconstituire târzie, Copilărie deportată, Exmatricularea, Un copil – dușman al poporului, Originea nesănătoasă, Moartea tatăcului Stalin, Alt Paște fără Ticu, Iarnă în suflet și afară, Eliberarea tatei, Postdeportarea, După moartea tatei, Alți copii – dușmani ai poporului*. Contemporanii stricți ai Lăcrămioarei Stoenescu, știutori despre ce este vorba, ar putea-o citi pe sărite, dar patosul retrosalvării copilăriei, poate al elanului vital bergsonian-drăghicescian, sinonim cu Dumnezeu, îi empatizează complice, chiar salutar. Cât despre elevii profesoarei, nici că ar găsi ceva mai horror și totuși modelator până la unirea trăirilor lor cu ale autoarei, după cum străinii și-ar menaja cu greu stupefierea și compasiunea.

Autoarea ia legătura cu supraviețuitorii dintre deportații din Giurgiu, alți foști (prezenți?) dușmani ai poporului. Așa cum în *Midnight's children* de Salman Rushdie, primii copii născuți la miezul nopții când s-a declarat independența Indiei rămân pe viață în comunicare, la chemarea lui Shiva, primul născut, aici prima deportată, epic, este Lăcrămioara. Mai ales că, într-o monografie consemnând victimele din Giurgiu ale regimului comunist, unele familii, printre care și a autoarei, au fost omise.

Astfel se încheie scrisoarea deschisă foștilor deținuți și deportați: „Nouă, victimelor comunismului, ne revine în primul rând această datorie. Să iertăm și să ne conciliem cu torționarii noștri, dar să nu-i lăsăm să ne înșele din nou. Știu că va fi greu să uităm zilele nefaste ale copilăriei furate și ale tinereții traumatizate, dar, altfel, între noi va fi un continuu război, o luptă ce nu ne va lăsa să avem pace în țară și în suflet. Nu vă invit la adormirea vigilenței, ci la adormirea răzbunării. Fie ca spiritele celor morți în închisori să ne dea binecuvântarea” (p. 228).

GEORGE ANCA

Vocile poetului

În cronică la cartea de poezie a lui Ion Hirghiduș, „Femeia lui Dumnezeu” (Editura *Fundației Alfa*, Cluj, 2007), observăm că pe drumul de la cartea de debut „Prin inima sentimentului” (Editura *Fundației Constantin Brâncuși*, 1997) s-a întâmplat o deturnare, nu atât de sensuri și de mijloace, ci de atitudine poetică. Rostirea frustă, sentențioasă, încărcată de nebuloase existențiale, era înlocuită, treptat de o rostire echilibrată, mai aproape de cotidian și de angoasele casnice. Unii comentatori au crezut, și e dreptul lor, că era vorba de o scădere de potențial poetic. Am susținut, atunci, ca și acum, că, din contră, era un traiect firesc: poetul traversa un deșert al propriei desăvârșiri.

De la borna „Femeia lui Dumnezeu”, la noul volum „Ceremonia unei vieți zilnice” (Editura *Fundației Alfa*, Cluj, 2012), se întâmplă același lucru: poetul parcurge, ceremonios și egal, un traseu poetic echilibrat. Mijloacele rămân neschimbate, aceeași rostire poetică elegantă: „Cuvintele roșii în cămăși de frunze/au în ele trufia vântului.” (Decembrie fără de sine), „sufletul nopții și-nchipuie doar/că e viscerală iubire/dar frunze sunt toate...” (Pădurea din mine), interogativă „ce este prim în stafia întunericului?” (Desfigurare.), halucinant-metaforică „păstorii aprind torțele - dihanii ale vântului/năluca somnului adie/pentru nimfele uitate” (*Pentru nimfele uitate*). Totuși, poemele din ciclul „Cuvintele din cafea” mai păstrează încă reverberațiile ceremonios-sentențioase ale primului volum și ceva din angoasa glorios-amabilă a celui de-al doilea. Adevărata schimbare de registru e în ciclul care dă titlul volumului, „Ceremonia unei vieți zilnice”. Aici, în poemele ce poartă titluri de străzi americane, numere, rostirea e mai așezată „când apele aduc marile banchize-nflorite/sângele se plimbă pe cer/într-o barcă de os/trasă de reni și de curcubeie” (5), punctate de rare accente de frondă „când te strig ieși din cuvinte nerostite”. Totuși, la Ion Hirghiduș titlurile de capitole derutează, ca și titlurile cârților: în cele din urmă, sintagma „ceremonia unei vieți zilnice”, care, pe un cititor habotnic, presupunând prin absurd că ar mai exista, l-ar duce cu gândul la ritualuri diurn-casnice, e în fapt o călătorie din și spre sine, spre bornele sufletului ascuns după paradigmele realului: „Ceremonia unei vieți zilnice este începutul jocului/când se scutură-n derivă florile pe câmp/și vântul bate firav plângând” (9). Ceremoniile unei vieți zilnice sunt navetele diurne între cosmic și teluric, mici aventuri ale trăirii învelite în interogație: „S-a rupt o bară de direcție-ntr-o stea/ruinele luminii cad peste noi/ochii omenești oglesc rănile goale ale pădurii” (8); spiritul ipostaziat în real: „îmbătrânește încet pasărea-n Istorie”; dramatizări ale unui Univers deopotrivă fantastic și familiar: „în geam se destramă o groapă lunară/scări de mătase/roți grele ale luminii/cerul cade în crini pe pământ” (4). Și când aventura spiritului contorsionat în sine încetează, poetul mai are o tresărare de speranță în beneficiile unui ritual celest, îndemnându-ne să-i acceptăm o mărime convențională a dimensiunii spiritului: „dacă nu mă vedeți cu ochiul liber/inventați aparate de mărit demnitatea/pentru aceasta priviți fluviile și păsările/ele poartă respirația dimensiunilor” (5); să-i punctăm necesarele distanțe între polii tristeții „o linie unește ochiul meu cu păsările/și vântul meu e un zbor spre Nord/când tristețea ninge /spre Sud” (5), dar fără prea mari iluzii, căci „pasărea zboară ducându-mi vederea cu ea/văd un anotimp al Grădinii/lucurile se afundă în cuvânt/măștile zilei cad fără zgomot în praf” (5). Tonul poetic al versurilor din acest volum e ponderat, se simte o cenzură a sentimentelor, o înfrânare a efuziunilor, pentru că poetul e conștient de precaritatea Ființei când până și „iubirea/moare învăluită-n ape” (6), iar „fântânile își tulbură irișii/de fierberea sângelui/pe mâinile crucii între foame și sete”. În aceste condiții, singura șansă a făpturii poetului, ce sălășuiește dincolo de marginile subțiri ale Cărnii, e o vânătoare fără vânător: „Vin torențele toamnei/până când sângele se lovește de maluri/se aude un corn chemând inserarea/în care vânătorul s-a sinucis” (*Flacăra vântului*).

Pe drumul dintre cele trei volume, poezia lui Ion Hirghiduș n-a pierdut din combustie și vigoare: dimpotrivă, a căpătat patina unui timp fecund, care adaugă pe suprafața Lucrului smalțul necesar. Prin cele trei volume de versuri, nu atât de diferite ca substanță poetică, așa cum spuneam, dar aflate la un nivel valoric ridicat, Ion Hirghiduș se dovedește a fi un poet constant cu sine însuși, aflat la maturitatea mijloacelor și la plenitudinea „stării de poezie”.

GHEORGHE TRUȚĂ

Tonul poetic al versurilor din acest volum e ponderat, se simte o cenzură a sentimentelor, o înfrânare a efuziunilor, pentru că poetul e conștient de precaritatea Ființei...

Primăvara lui '87. Pagini răzlețe

■ Telefon de la profesorul Ion Zamfirescu. Îi e dor de noi și ar vrea să ne întâlnim. Când anume, rămâne de văzut.

Cu ocazia asta mi-am amintit o întâmplare cu profesorul Ion Zamfirescu de acum câțiva ani. Mergeam singură pe stradă chinuită de fel de fel de gânduri, când m-am simțit brusc apucată de braț. Am întors capul să-l văd pe autorul îndrăznețului gest: era Ion Zamfirescu. "Te rog, nu mă părăsi, mergi cu mine!", m-a implorat el panicat, arătându-mi persoanele oficiale care veneau în urma lui ca să-l însoțească la masă. Nici un argument, că mă așteaptă soțul la masă, că am treabă, că, nici nu mai știu ce am îndrugat, nu mi-a fost acceptat, așa că, de voie, de nevoie a trebuit să-l însoțesc. Pe drum, m-a complimentat pentru toaletă. Purtam, printre altele, o frumoasă pălărie de pai adusă din Berlinul de Vest, unde George participase la Congresul internațional de ornitologie. Așa ceva în 1978 era o raritate. Cu melancolie privindu-mi pălăria, Ion Zamfirescu a început să-și aducă aminte de tinerețile sale, de doamnele de odinioară, de întreg ceremonialul curtoaziei, de fleacurile costisitoare care îl însoțeau în mod obligatoriu: parfumuri fine franțuzești, bijuterii și altele.

- Pe vremea aceea aveai din ce să faci un cadou scump unei femei, a oftat Profesorul. Azi din ce să-l cumeri? Dintr-o amărâtă de chenzină? Pentru că, mi-a spus el în continuare, bărbatul are nevoie de bani sau de o tribună de la înălțimea căreia să epateze femeia într-un fel, o tribună de la nivelul căreia să se impună fie intelectual, fie politic. Cel mai adesea, femeia este atrasă însă, mai degrabă de forța bărbatului, de strălucirea inteligenței lui decât de bani, dar și această ultimă șansă i-a fost luată bărbatului, el trăiește azi mut și dintr-o amărâtă de chenzină.

- Domnule profesor, azi lucrurile s-au echilibrat și nici femeia nu mai are unde să strălucească. Unde? La piață? Închisă opt ore într-un birou? Stând la coadă la alimentara cu ceasurile? Spectacole, baluri, recepții, unde s-o facă, astea s-au dus demult. Între teroarea cratițelor, a copiilor care trebuie hrăniți, îmbrăcați,

amândoi. Seamănă cu fluturii de pe zidurile unei fabrici din Manchester pe care i-am văzut într-un film documentar: deveniseră cenușii-neutri precum zidurile mănjite de fum. Homocromismul copiant îi făcuse să semene cu betonul ca să nu poată fi observați de prădătorii lor. Ca și bărbatul, și femeia din societatea socialistă "multilateral dezvoltată" care au devenit și ei anodini și anonimi...

Profesorul Zamfirescu a clătinat dezamăgit, dar înțelegător din cap: - "Așa e", privindu-mi, totuși, cu admirație pălăria ce-i adusese aminte de doamnele de altădată. De s-ar fi uitat mai atent, ar fi observat și ridurile pe care oboseala unei astfel de existențe le săpase deja în obrazul meu.

■ Meci de fotbal Steaua - Dinamo Kiev. Amintirea spectacolului fotbalistic de anul trecut, deși nu sunt microbistă, mă face să rămân în fața televizorului. Nefiind microbistă, nici gândurile mele nu sunt prea ortodoxe, ba din contră. Mă amuz în sinea mea la ideea că, de exemplu, i-ar putea veni și arbitruului cheful să joace. Ce mai aiureală ar ieși! Contra cui ar juca? Contra tuturor? Pe cont propriu? Și ce rost ar avea să păstreze mingea sau să marcheze? Dar în ultimul caz, în care poartă? Care ar fi, oare, reacția jucătorilor? Pălită de urmuzismul sportiv, mă zgâlțâi de râs pufnind pe înfundate. George, fan "Rapidulețul", se uită lung și muștrător la mine. Îmi recompun o mutră solemnă, după care încep să casc. Fără o notă de umor, parcă nimic n-are vreun rost. Steaua câștigă, așa încât la noapte voi putea dormi liniștită.

■ Un poet actual, mult prea "actual", imitându-l pe Nichita Stănescu, taxează poeziile haiku drept simple "respirări". Pe sub pojghița de politețe cu care îmi vorbește adie o notă de dispreț. Degeaba pledez cauza haiku-ului, degeaba încerc să îi explic, că nici nu înțelege și nici nu acceptă. Cum să înțeleagă el, poetul odelor și tămâierilor encomiastice de pe pagina întâi a publicației băștinașe, a numerelor de ziar aniversare, el europeanul des-europenizat și balcanizat, că 17 sau 31 de silabe fac infinit mai mult decât balmăjelile cu rimă ce umplu volumele "omagiale". Pentru a păstra cele mai frumoase haiku-uri, japonezii le-au săpat în piatră. Cum să înțeleagă el, care încropește versul la comandă, că un frison poetic îl costă pe un haikin o vară? - "Cineva a ajuns vara asta piele și os scriind tanka și haiku-uri", scria Masaoka Shiki: "Căutați-mi un copil să-mi scrie un haiku", exclamă exasperat de neputință și Basho. Cum să înțeleagă el, poetul cantitativ, esența poetică cuprinsă în atât de puțin. Ia acolo, niște "respirări"...

■ De dimineață, patru ore școală. Pe seară, sedință interminabilă. Un "dresor de cobre" aruncă primul săsăit amenințător în aer. Atmosfera e încărcată, miroase a pucioasă ca în anii '50. Senzație de dezgustătoare. Mă înfior de scârbă, mă cutremur de oroare și mă retrag undeva adânc în mine, atât de adânc încât timp îndelungat nu mă regăsesc. Toată seara am fost persecutată de dansul dresorului, mai oribil chiar decât al cobrei. A copiat unduirea amenințătoare a reptilei și doar fața o mai are de om. O fascinație a râului plutește încă mult timp în aer. Limbajul și mentalitatea dresorului sunt cele din anii '50. Când am dat înapoi și de ce? Și de unde au răsărit figurile de coșmar ale acelor ani? Probabil zăceau ametește prin găurile lor așteptând timpul propice să iasă. Iar timpul lor a sosit din nou.

■ Viața mi se duce între interminabilele cozi la alimentara, între orele de școală și alte patru-cinci sedințe idioate pe săptămână, între scosul câinelui afară și urletul concomitent al televizorului și al radioului pus pe "Europa Liberă". George e curios să vadă dacă și cât "se mai poate", chit că în fiecare seară află că "se mai poate". Iar dacă pe afară mai trece și o potaie, începe și patruședul Mitică să urle ca la stână. Adevărată casă de creație, ce mai. Mă mir uneori că mai am chef să

fac și altceva decât să zac trăgându-mi perna pe cap.

■ Convocator pentru control ginecologic la circa sanitară. Atâta umilință nu se înghite, așa că refuz să semnez. Sunt stăpână pe corpul meu, iar nu o sclavă. Am mândrie, demnitate, orgoliu și pudoare. Îmi iubesc și îmi respect corpul, așa că nu accept să fiu cobai pentru experiențele demografice ale regimului. Constrângerea este umilitoare, murdărește tot într-o femeie, îi terfelește sufletul și îi pângărește trupul. Din infinitul mister al femeii au mai rămas doar organele de reproducere violate de sistem în numele unei idei zise "patriotice". Și iadul e pavat cu intenții bune... Nu semnez, nu mă duc, indiferent ce se va întâmpla.

■ Lânzezeală. Sunt incapabilă să scriu, să citesc sau să iau o hotărâre. Spăl cu furie o cadă de rufe și în timpul asta îngheț de frig. Termometrul arată -6 grade dimineață, iar la amiază zero grade. Un vânt tăios înăsprește atmosfera. În viața mea nu m-am uitat atâta la termometru. Înainte mă uitam ca să știu cu ce să mă îmbrac în ziua respectivă, iar acum stau în casă cu pufoaica de ski pe mine, cu două pulovere în spate, două perechi de șosete în picioare și tot dărdăi de frig. Oamenii au început să facă foc cu lemne. E penibil să-i vezi cotrobăind prin gunoaiă după o azvârlitură de băț. Nimeni nu pare să realizeze că acceptând presiunea economică o alimentăm noi înșine. "Aha! Va să zică se poate", își zic conducătorii noștri iubii, "Ia să mai strângem puțin șurubul". Și uite așa scădem în propria noastră demnitate și în disprețul celor cu cheia menghinei în mână. Încă o răsucitură de cheie și zâmbetul satisfăcut se întinde pe fețele lor: "Aha! uite că se mai poate strânge șurubul!" De ani buni „ei” tot strâng din ce în ce mai tare menghina, care funcționează impecabil din moment ce noi, aștia care stăm cu degetele prinse în ea, nu țipăm.

■ Reacție disproporțională din parte-mi la veșnica problemă de conflict conjugal: câinele! Niciunul din noi n-are nicio vină: nici George, care mi l-a dăruit vrând să-mi facă o bucurie; nici eu care iubesc animalele, dar care sunt prea obosită și hărțuită ca să mă ocup de el tot timpul; nici câinele care mă iubește prostește și stă cu ochii numai la mine urmărindu-mi fiecare reacție și așteptând o mângâiere. Nu știu cum se face, dar din dragoste, toți trei am creat un infern. Adică știu, ritmul extenuant de viață și lipsa bucuriilor cele mai mărunte, agasanta problemă a ce mai urmează ne-a acrit și pe mine și pe George. Eu, cel puțin, am ajuns la limită de puteri pentru că în loc să mă mulțumesc să supraviețuiesc în lumea asta cu fund-n sus, mai vreau să și fac câte ceva. Cât de puțin.

Furioasă pe situație, smulg trecicotelul din cui și dispar de acasă două ore, fără nicio explicație. În cele din urmă îl sun pe Puiu: "Poți să-mi oferi o ceașcă de cafea și compania ta?" Poate, are timp, e singur cuc și ar sta și el de vorbă cu altcineva decât cu pereți și cu câinele lui. Sorbim din cafeaua care e bună - de unde naiba a făcut rost de cafea? - și sporovăim despre grijile care ne mână în cerc precum câinele în jurul cozii. Îmi vorbește despre necazurile lui de director de spital: despre mortalitatea infantilă, de lipsa de medicamente, de direcția sanitară și veșnicile controale, de singurătatea și uratul din noi și cel provocat din afara noastră. Are și el obsesia menghinei care ne-a înșfăcat bine și din absolut toate părțile. Ne învărtim neputincioși precum șoarecii în cursă. Sau precum acel șoricel disperat căzut într-un borcan de sticlă pe care l-am văzut cândva. Alerga în cerc sperând să depășească peretele invizibil care îl ținea prizonier; se întorcea înnebunit, dar ajungea mereu în punctul din care plecase. Încea atunci să se ridice pe peretele de sticlă, dar lăbuțele băteau neputincioase alunecând. Era o zbatere zadarnică, se oprea o clipă, după care relua cursa disperată la fel de inutilă.

...uite așa s-a împlinit dezideratul egalității femeii cu bărbatul în societatea socialistă: bărbatul nu mai strălucește în nici un fel, iar femeia nu mai sclipește.

Prof. Ion Zamfirescu, Mariana Șenilă-Vasiliu și criticul Radu Ionescu.

a slujbei de opt ceasuri, bașca ședințele-corvoadă, i-a trecut cheful de a mai sclipi. Se culcă la miezul nopții ruptă de oboseală ca o slujnică după ce a gătit și spălat o cadă de rufe, se scoală chioară de somn, își duce plozii la grădiniță, aleargă la serviciu, iar atunci când iese de acolo se așează la vreo coadă dacă "se dă" ceva, pentru că, nu-i așa, trebuie să le pună pe masă alor săi ceva. Când să mai fie interesată de toalete, n-ați văzut ce prost și tern sunt îmbrăcate femeile de azi? Parfumuri și bijuterii? Mirosul de Coty, Shalimar ori Chanel 5 nu se prea împacă cu cel de bucătărie, iar inelele fine nu mai intră pe degetele umflate de muncă ale femeii. Și uite așa s-a împlinit dezideratul egalității femeii cu bărbatul în societatea socialistă: bărbatul nu mai strălucește în nici un fel, iar femeia nu mai sclipește. Sunt terni

Îmi termin ceașca de cafea și îi mulțumesc pentru ceasul de apropiere prietenească pe care mi l-a oferit, după care îmi reiau cursa de șoarece pe fundul borcanului. O magazie uriașă plină cu borcane de șoricei disperați căzuți în ele care încearcă să evadeze, asta e lumea în care trăim. Douăzeci și două de milioane de șoricei în tot atâtea borcane de sticlă din care ne e imposibil să scăpăm. Câteodată nimerim câte doi în același borcan și fără să vrem ne izbim unul de celălalt în alergările noastre zevzece în sensuri inverse. Înăpoi, deci, la borcanul conjugal.

■ Aflu de la X, care a aflat de la Y, care la rândul său știe de la Z, iar acela de la W, că Dinu C. Giurescu ar fi cerut să părăsească definitiv țara. Nu știu cât este de adevărat, însă în cazul în care zvonul se confirmă, gestul ultimului descendent al dinastiei de istorici români Giurescu - bunicul, tatăl și fiul -, e un blam dat unei politici perverse în care istoria este mutilată și manipulată în funcție de necesitățile actualei politici.

Tocmai am terminat de citit Miguel de Unamuno, "L'essence e l'Espagne". Scriind despre istoria Spaniei, autorul volumului spune: "Studiul istoriei naționale, care ar trebui să fie un implacabil examen de conștiință, devine din nefericire sursa apologiei actelor rușinoase, sursa pretextelor, a scuzelor de acomodare cu conștiința medie. Este dezolant să citești lucrări istorice; sau sunt numite glorioase cele mai mari rușini ale noastre, pe care le ispășim; sau sunt expuse păcatele noastre trecute, încercându-se scuza pentru atrocitățile noastre cele mai puțin negabile prin cele ale altora. Atâtea timp cât istoria nu va fi confesiunea unui examen de conștiință, ea nu ne va ajuta să ne lepădăm de trecut și nu va exista salvare pentru noi". Și mai departe: "Un popor, asemenea unui om, trebuie, dacă vrea să ajungă să se cunoască, să-și studieze într-un fel istoria. Nu există intuiție directă a sinelui; ochiul nu poate fi văzut decât în oglindă, iar oglinda omului moral sunt faptele sale, cărora le este fiu. Se recunoaște copacul după fructele sale; noi acționăm conform a ceea ce suntem".

Cei șizeci și patru de ani care ne desparte de momentul publicării eseurilor lui Unamuno și cele trei mii de kilometri care ne despart de Spania, dispar în fața unui mod de a gândi asemănător - Unamuno a fost nevoit și el să se autoexileze.

■ Scenă imbecilă la alimentara. Las câinele la intrare să mă aștepte și mă duc să cumpăr două pungi de tacâmuri, că altceva nu se găsește. Câinele stă cuminte la ușă, urmărindu-mă cu ochi întrebători. Cel din fața mea, un individ îmbrăcat cu o haină de piele lungă de cea mai bună calitate, purtând niște ochelari cu ramă pe jumătate aurie, cu pălărie pe cap și sub ea cu o mutră oarecare, se întoarce la mine și cu o voce mios-veninoasă îmi spune că n-am voie să intru cu câinele în alimentara.

- Da, știu. Vă mulțumesc.

- Știți că legea nu vă permite să intrați cu câinele într-un local public?

Desigur, cunosc legea, dar câinele având legitimație de la AGVPS, face excepție. După mutra individului și mai ales după ton, n-am chef să-i dau nicio explicație. Zâmbetul acru-mios de la început s-a schimbat în rictus, iar vorba iese din gura lui șuierată, amenințătoare. N-ați vrea dumneavoastră să vă ocupați de cumpărături?, îl întreb. Nu, individul a uitat de cumpărături, are chef să-mi otrăvească ziua. În crescendo, vocea îi capătă un ton tot mai amenințător, iar cuvântul "lege" sfichiuieste prin aer ca un knut. El cunoaște legea, el e omul legii etc. Stimate domn, îi zic, vă vine rândul, cereți vă rog uleiul, peștele sau tacâmurile, cereți ce doriți...

Individul cu haină lungă de piele face clăbuci, gesticulează, se nervează și nu-și mai aduce aminte nici ce vroia. Și amenință, amenință... Fața i-a căpătat o expresie cunoscută, rea, de bestie gata să sară la beregată. Încercând să mă stăpânesc, continuu cu ironia: Poate că nu ați dormit bine azi-noapte? În cele din urmă explodez: Da' du-te domnule și cumpără ce ai de cumpărat și lasă-mă în pace. Ura, întinsă pe față ca un plastic fierbinte, la dușul rece pe care i l-am aplicat, se încrețește în zbârcituri hidoase. Nu-i mai ajung eu, acum amenință că va lovi câinele. Care câine, speriat de tonul violent al

"tovarășului" - e "tov", nu mai am nicio îndoială! -, a încrețit fruntea și a rotunjit ochii a mirare. Individul mă amenință că îmi va arăta el mie cine e și mai ales cât de mare - nu-mi ajunge ca înălțime decât cu puțin mai sus de umăr.

Uite ce, mi-a intrat răbdarea în sac și zic să te domolești că altminteri îmi vine ideea să-ți arăt cât sunt eu de mare. Și zicând asta, mă salt pe vârful picioarelor, dominându-l concomitent fizic și psihic. Știi de ce nu se trăiește bine pe lumea asta?, îl întreb. Pentru că sunt dinăstia "mari" care vorbesc neîntrebați și se bagă în treburile altora. Omule, ești numai răutate și venin! Dar să știi că pe ăia care urăsc animalele, îi urăște și Dumnezeu.

Haina de piele a plecat vociferând și învărtind cuvântul "lege" ca pe o speritoare. Într-o mână ține punga de mălai, iar cu cealaltă, în care ține bonul, învârte în aer un bici imaginar. "E colonel de securitate", îmi șoptește înspăimântat cel de după mine. Și e secretar de partid al organizației de cartier", adaugă omul vădit timorat. Văzându-l cum bââie de o spaimă respectuoasă față de "haina de piele", mă întorc spre el și-l întreb: "Dar eu, știi cine sunt?" Omul rămâne blocat, cu mâinile atârinate în aer: într-una ține un bon de câțiva lei, iar în cealaltă o pungă cenușie cu doi stavri de degerați în ea. Ce-i drept, el n-are haină lungă de piele și nici ochelari cu rama pe jumătate aurie.

■ Mi se povestește despre sinuciderea unui inginer de la Cămulung. A lăsat prietenilor și apropiaților o scrisoare a cărei concluzie era: "Iertați-mă! N-am fost pregătit pentru o astfel de societate". Atât. Nimic de comentat, nimic de adăugat.

■ În viața mea n-am fost chinuită de atâtea interdicții ca în ultimii ani. Nu pot scrie și publica chiar ceea ce îmi doresc - cenzura "desființată" este omniprezentă; nu pot corespunda liber scriind tot ce-mi trece prin cap - scrisorile, cu toată abilitatea tehnică a celor șapte "specialiști" care, stau vigilenți la post, la poștă, poartă evidente urme de violare; nu poți vorbi ce vrei și cu cine vrei - e totdeauna câte o "ureche" atentă prin preajmă, mai cu seamă când ești în public -, la conferințele despre artă pe care le țin, întotdeauna mă întreb care o fi "ascultătorul"; când vorbesc la telefon, aceeași suspiciune, mai ales că declicul se aude cu destulă întârziere după ce am pus receptorul în furcă - o dată am auzit clar trântându-se ușa unui fișet metalic și pe cineva zicând "tovarășe colonel"; nu pot să mă văd cu cine vreau, unde vreau și când vreau - când l-am întrebat pentru prima dată pe X.Y, acesta, expert pare-se în astfel de chestiuni, a dat cu ochii roată prin cofetărie și mi-a spus "Aici nu sunt", "Cine?", am întrebat. "Ei", mi-a răspuns. N-am pus nicio întrebare, știam cine sunt "Ei".

■ M-am întâlnit pe stradă cu N., fost gazetar, activist politic, fost prim-secretar și președinte al Radio-televiziunii române. Îmi mărturisește disperarea care l-a cuprins când s-a apucat să scrie: "Nu cunoșteam decât limbajul activiștilor și înnebuneam când vedeam clișeele înșirate pe hârtie. A fost foarte greu să mă scutur de ele". I-au rămas încă destule, precum cuvântul "tovarăș" care într-o discuție particulară e ridicol. La fel, îmi mărturisește - ce l-o fi apucat? -, dificultățile de care s-a izbit în încercarea de a pătrunde în filosofie pe altă cale decât cea marxist-leninistă învățată la "Jdanov" și "Ștefan Gheorghiu". Filosofia pe care o învățase nu era doar aberantă, dar era și mutilată, căci începea doar cu un secol și ceva în urmă, de la publicarea "Capitalului" lui Marx. Un drum astfel început, se poticnește repede și nu duce nicăieri. În plan exterior, în cultură ne izbim de ostrețe, garduri și sârma ghimpată printre care ne tot zgâim doar-doar vom afla câte ceva din ce se petrece în lume; în interior, sacra ațintire a ombilicului. Nu mai am menajamente și îi spun direct în față câteva adevăruri. Ciudat, cum o fi văzând N. acum lumea din postura de proscris al regimului, așa cum singur se autodefineste? E scârbit de reacțiile oamenilor care altădată i-ar fi lins pantofii și care astăzi vociferează grosolan împotriva lui. Acum, N. nu mai poate publica nicăieri, nimic. Și-o fi amintind oare de ditirambii infantili și prost versificați cu care lingusea puterea, aceeași care acum îi întoarce spatele? Nu, acum ar vrea

altceva, însă e prea târziu. Te construiești de la început într-un anume fel, într-un anume sens, mai târziu nu poți s-o mai cotești în altă direcție. Reflexele de gândire care ți s-au format, nu-ți mai permit asta.

■ Medalion literar al poetei L.G. în prezentarea lui George Muntean. După ce a trecut în revistă cele două rânduri de soldați aduși la "acțiune", după ce și-a mai rotit ochii prin sală, văzând și niscaiva fețe de intelectuali rătăcite pe acolo, criticul s-a decis pentru formula veșnic salvatoare a divagației. Proza și poezia autoarei, repede expediate, au fost doar un pretext pentru perorațiile piezișe despre cultura de după '44. A mai vorbit ceva despre debuturi care nu mai pot avea loc din cauza politicii editoriale (să fie doar asta cauza?), dar, zicea el, "să sperăm că trece și epoca asta". "Care epocă, cea literară ori cea politică?" Nu m-am lămurit, că formularea era amfibologică. Apoi a trecut la memorii, corespondență și jurnale; a vorbit despre Călinescu care a lăsat în urma lui vreo patru sute de scrisori; a mai zis ceva și despre "telefonul care a suspendat corespondența"; l-a pomenit și pe Petrovici, care păstra până și cărțile de vizită, și despre obligația morală de a păstra pentru istorie imaginea necontrafăcută a unei epoci; despre cei care au tăria de a păstra un jurnal în care să se reflecte respectivul timp. Mda, ideea nu e rea, cu condiția să fie bine ascunse de "băieții" care sunt curioși de profesie. Corespondența desfăcută, telefonul ascultat, curioși care dau năvală peste cei care discută, trăgând cu urechea... Cam grea povestea asta cu "memoria epocii".

■ Operațiuni masive de exterminare a câinilor vagabonzi pe motiv că sunt purtători de... paraziți. Acțiunea e radicală, numai județul Argeș, recte Pitești, a raportat împușcarea a șapte sute de câini în Trivale. Povestea cu "paraziții" e cusută cu ață albă. Tărășenia a pornit de la altceva. Niști inși foarte isteți au găsit cel mai original mod de a protesta contra regimului "dietetic". Au prins niște cotarle de a căror spinare au legat niște cartoane pe care era scris cu litere de o șchioapă "Jos Ceaușescu!" Și așa ambalate fiind, nevinovatele patrupele s-au prelumblat prin târg. Anunțată, Securitatea și-a trimis prompt hingherii să rezolve probleme. Orice încercare de a da jos înscrisurile de pe câinii-sandvici s-a izbit de mârâieli. Securității, "Cuțu-cuțu", cotarile, "Hrrrr... Hrrrr". Lumea s-a distrat copios răsând pe înfundate. Până la urmă, Securitatea a găsit soluția: împușcarea câinilor. Și așa a început marea hinghereală.

■ A doua perioadă de glaciațiune în cultura românească, "Wurms II", denumire sub care este cunoscută în geologie. Ce dăre vor lăsa în literatură, arte și cultură actualii "ghețari"? Ce văi sterpe, ce ravene, ce lacuri și ce rupturi, numai Cel-de-Sus știe. Noi putem doar să bănuim, și ce bănuim mai bine să nu spunem.

■ Puiu mi-a povestit "una medicală". În fața comisiei care analiza foarte critic reculul natalității pe 1986, o tânără doctoriță a avut o reacție acidă: "Mă vedeți, sunt tânără și nu chiar de lepădat, dar la 12 grade cât e temperatura în apartamente, nici să vină Alain Delon, nu-mi dau jos chiloții". Nimic de adăugat, nimic de comentat, asta-i adevărul "sexy".

■ Am împrumutat un album Magritte. Alt iluzionist din al cărui joben curg idei deștepte. Dar pictura? Unde s-o fi ascuns pictura? Întorc jobenul, îl scutur, pictură nu-i. Nici nu era. Acolo unde artiștii se ocupă deacialmale vopsite, pictura dă bir cu fugiții.

■ Obosită și abătută, n-am chef de nimic. Capul parcă e umplut cu călți, ca să țin ochii deschiși mi-ar trebui niște scobitori, iar mîntea îmi stă sprijinită într-un cot și cască. Alaltăieri i-am mărturisit lui George că nu mai rezist cu programul stupid de școală, că aș vrea să fac cu totul altceva, să scriu sau să pictez; că adevărata mea meserie nu e cea de profesor, ci de om de artă și cultură și că ritmul meu interior e în contratimp cu toate. N-a găsit altceva să-mi răspundă decât vechea poveste cu jghebul pe care să-mi vină mâncarea. "Poftim", zice căscând gura în fața unui jgheab imaginar, "Vine ceva?", după care iar m-a certat cerându-mi să fiu realistă, să cobor adică pe pământ, la realitatea brută. Care realitate e blestemul vieții mele.

În plan exterior, în cultură ne izbim de ostrețe, garduri și sârma ghimpată printre care ne tot zgâim doar-doar vom afla câte ceva din ce se petrece în lume; în interior, sacra ațintire a ombilicului. Nu mai am menajamente și îi spun direct în față câteva adevăruri.

Adrian Voicu

**O vreme mi-au
ținut companie
ziarele și
pungile purtate
de vântul rece.
Nu simțeam
nimic, totul era
cenușiu și trist.
Trăiam cea mai
tristă duminică
din viața mea**

Măine pica într-o zi de luni

Se întâmpla să fie o duminică normală, ca asta, așa. Ne pregăteam pentru masa de seară, dacă mai țin bine minte. Pe când mergeam frumos către popotă, numai ce apare maiorul Dudă, șeful cu pregătirea militară, și ne anunță că e adunare pe platou. Neștiutori, râdeam că iar trebuie să fugim de la o grupă la alta, ca să iasă toată lumea în regulă la apelul de seară. Marea majoritate erau plecați în oraș, normal, fără bilet de voie.

Ajunși pe platou, nu numai că nimeni nu era interesat de apel, dar a urmat un anunț care ne-a uimit de-a dreptul. Comandantul facultății, colonelul Păstaie, ne-a anunțat pe un ton de marmură neagră, că în vest, mai precis în Timișoara, "forțele imperialiste au început să lucreze pentru destabilizarea cuceririlor socialiste" și că noi, armata, suntem dator să apărăm valorile comunismului și ale socialismului materialist-dialectic etc. etc. Nu numai că habar n-aveam despre ce vorbea ăla, eram chiar amuzat, pentru că nu credeam că se poate întâmpla așa ceva. După ce am văzut câteva imagini elocvente la televizor, m-a săgetat un fior drept în inimă. *Ea* locuia acolo, unde era nebunia, în Timișoara...

În vara lui 1989, după ce-am trecut prin mai multe opțiuni, am decis să dau examen și să intru la Academia Tehnică Militară, realizare nu atât de importantă pentru mine, cât pentru ai mei, care au împânzit satul, ba, chiar și împrejurimile, cu știrea că au un copil eminent și unic pe planetă. Premiul pentru această reușită nemaîntâlnită la noi în neam și nici pe la vreunul dintre cunoscuți a fost un bilet de vacanță de două săptămâni, de unul singur, la Eforie Sud.

Se zice că pe fata pe care ai iubit-o la 18 ani o vei iubi toată viața. Pe *Ea* în cea mai frumoasă vară a adolescenței mele, în Discoteca Ring din Costinești, într-o noapte caldă precum sufletul ei juvenil. A fost dragoste la prima vedere, iar restul

restul de zece zile am fost nedespărțiți și ne-am iubit ca nebunii. Venise la mare cu părinții și cu o gașcă de colege. Stăteau în Mangalia la diferiți unchi și mătuși. Era cu un an mai mică decât mine și urma să dea la Filologie, în București. Era din Timișoara.

După ce s-a terminat vacanța, ne scriam zilnic. La un moment dat a fost în București cu taică-său pentru nu știu ce analize. Am reușit să ne vedem o oră în Gara de Nord. O oră cât restul vieții de după despărțire. A fost ultima oară când am văzut-o.

Evenimentele de după anunțul colonelului Păstaie s-au succedat cu o repeziciune fantastică. A doua zi dimineață, când aproape că uitasem ce ne spusese cu o zi în urmă, am fost adunați iar. Am fost anunțați că evenimentele de la Timișoara au luat amploare și că armata a intervenit în forță.

În ziua a treia am primit AKM-ul, 6 cartușe de război și am primit post pe partea dinspre Fabrica de Bere "Rahova". Două săptămâni nu am mai intrat într-o încăpere încălzită. Zi și noapte stăteam într-o groapă pe care o săpasem împreună cu un coleg de grupă.

Pe 21 decembrie a început nebunia. Bucureștiul s-a umplut brusc de zgomote de arme automate și tunuri. Pe Bulevardul Coșbuc și pe Șoseaua Viilor, din când în când, treceau tancuri și ne rugam să nu se oprească să tragă în noi. Noaptea era și mai rău.

În noaptea de Crăciun, pe la zece, ca acum țin minte, eram cu ăla în groapă și fumam, în timp ce studiam absent o grenadă. La un moment dat s-a auzit o bubuitură de AKM, apoi un zgomot ca de bici mi-a trecut pe lângă urechi. Instantaneu ne-am făcut una cu fundul gropii. A urmat o liniște care-ți făceau creierii să țipe. Partenerul meu de groapă, cu groaza în glas, îmi tot șoptea să scoatem armele să tragem. Mi-au trebuit câteva secunde și două palme zdravene ca să-l calmez și să-i explic că nu mi-era că mă împușcă ăla din întuneric, ci că, din cauza confuziei, riscam să fim ciuruiți de cei care stăteau de pază în clădirea din spatele nostru. Cam așa mi-au murit cinci colegi la Ministerul Apărării și un fost coleg de Școală Generală la Otopeni. Făcea armata la parașutiști. Și el, alături de alte zeci de camarazi de-ai lui, și colegii mei de Academie, au fost luați drept teroriști.

După un timp, am dat să scot capul, dar iar a bubuit AKM-ul ascuns în întuneric. Preț de vreun sfert de oră nici n-am respirat pe fundul gropii. Nu conta că era ger, că eram ud și înghețat până-n ultima celulă de măduvă osoasă, n-am mai mișcat nici un fir de păr din nas, măcar.

N-am aflat niciodată cine a fost, n-am aflat

nimeni de unde și de ce s-a tras. Am găsit urmele gloanțelor în peretele din spate și coaja copacului din fața noastră mușcată la o palmă de unde ne stătuseră țestele.

După două zile reușeam să conving o băbuță dintr-un bloc vecin să mă lase să dau un telefon. Am sunat-o pe *Ea*. Era ocupat. Ai mei erau bine și au izbucnit în hohote când mi-au auzit vocea.

Pe 1 ianuarie am primit o permisie de câteva ore și am fost în Piața Coșbuc să iau portocale. Erau portocale la liber, înțelegi? O parte dintre oameni mă priveau cu ură și nu înțelegeam de ce. Aveam să aflu că armata trăsese în civili. La Timișoara fusese cel mai rău. Am renunțat la portocale și am fugit la Palatul Telefoanelor s-o sun.

Orașul arăta ca în filmele de război. Clădirile erau ciuruite și afumate și parcă își trăgeau ultima suflare. Străzile muriseră de ceva vreme. Liniștea mirosea a ars și a praf de pușcă.

La Universitate era dezastru, iar Biblioteca Centrală Universitară, știi, clădirea aia frumoasă de lângă Ateneu, arsese.

Am ajuns la Palatul Telefoanelor, ciuruit și el, am lăsat uimirile la o parte și, cu mâna tremurândă, i-am format numărul. Mi-a răspuns vărul său, oarecum surprins. *Ea* nu putea vorbi pentru că mâncase prea mult de Revelion și avea crampe. Prima senzație a fost că n-am auzit bine. Așa că i-am mai spus o dată cine sunt. "Știu cine ești, că te țin minte de la mare, de vara trecută, dar..." și mi-a repetat ce-mi zisese mai înainte.

Am simțit cum mă golesc de suflet, de viață, de tot. Eram precum o cutie de conservă goală în așteptarea glonțului, știi, cum puneau ăia în filmele western cutii goale ca să tragă la țintă. În acel moment, acolo, în cabina a doua de pe rândul din față, cabina atâtor vorbe de dragoste și lacrimi de dor, mi-am lăsat adolescența, visele, dragostea...

Târziu, după o lună sau două, nu mai știu, am primit o scrisoare lămuritoare de la vărul său. *Ea* primise interdicție de la taică-său să mai vorbească cu mine pentru stupidul motiv că eram în armată.

O vreme mi-au ținut companie ziaarele și pungile purtate de vântul rece. Nu simțeam nimic, totul era cenușiu și trist. Trăiam cea mai tristă duminică din viața mea. Gândul că era și prima zi din an m-a făcut să zâmbesc amar.

M-am ridicat încet de pe bordura rece și am tras cu nesăț în piept aerul zdrențuit de mirosul gloanțelor, de parcă aș fi fost un căutător de perle înaintea scufundării. Am privit o ultimă dată cabina a doua de pe rândul din față, apoi am lăsat pașii să mă tragă înspre *măine*.

Măine pica într-o zi de luni și începea altceva.

Moartea trandafirului

Habar n-avea cum ajunsese aici sau cât timp zăcuse neștiut de nimeni. Amortise. Încercă să-și dea seama unde se află și simți piatra rece de pe caldarâm.

Câteva frunze gălbejite trecură pe lângă el și-i șoptiră că era toamnă. Urmă un zgomot asurzitor, iar jetul de apă îl aduse brusc în simțiri. Perii nemiloase măturau totul în calea lor și cu mare greutate reuși să nu fie tras în măruntaiele mașinării infernale care se hrănea cu mizeria străzii.

Odată cu spaima îi reveniră și amintirile. Ieri dimineață era alături de frații și surorile lui, surzând în soare. Începuse o nouă zi numai bună pentru jucat „Du-te și fă-i fericiti!”.

Puțin după orele amiezii fu rândul lui să-și ia rămas bun. Îl luase un tânăr timid, cu mâini

fremătânde și care nu dori să-l îmbrace în nici un fel de staniol sau celofan.

Restul zilei se odihni într-o glastră albastră, cu apă filtrată, care-l făcu să se simtă din nou boboc.

Seara, tânărul îl luă cu mare grijă și plecară amândoi cu un autobuz care trecea și pe lângă florăria care-i fusese casă.

O pungă de hârtie reciclabilă trecu agale, bărfind foșnitor cu două ambalaje de biscuiți. Mai încolo o sticlă de plastic suspina, lăsându-și ultimii stropi într-o rigolă. Asta-i aminti tristețea pe care-o simți în mâna tânărului la câteva clipe după ce-o întâlnește pe fata cu ochii verzi. Urmă lacrimi, implorări și un zgomot asurzitor de ușă trântită. Apoi simți vântul gol și rece trecându-i printre petale și frunze.

Nu percepu nici o durere când se izbi cu un sunet sec de trotuar.

Oare greșise cu ceva? Se întrebase dacă nu cumva ăsta le era rostul, să fie aruncați, dar nemaivăzând pe nimeni asemenea lui în preajmă, avu serioase îndoieli.

Frigul începu să-l cuprindă și, dacă i-ar fi stat în fire, cu siguranță ar fi tremurat până și-ar fi lepădat petalele.

Visase tot timpul că-și va sfârși traiul într-o glastră, fie ea și de plastic, bucurând ochii gazdelor și, din când în când, câte-un nas curios. Acum se convinsese că rostul lui se sfârșise înainte de a începe.

Un băț de chibrit mort pe jumătate își povestea scurta viață unei castane lovite la cap, iar o fărâma de pâine încerca să convingă pe cine dorea să o asculte că până nu demult fusese croissant.

Oare unde plecase lumina de ieri? Parcă se făcu și mai frig când picuri mari de apă se porniră să cadă de undeva, de sus. Veseli și puși pe glume, începură numaidecât să țopăie pe lângă el într-un dans ciudat, numai de ei știut. Curând se îndesiră într-atât de mult încât fu purtat de împreunarea nenumăratelor trupuri fluide până la prima gură de canal.

Îl cuprinse din nou spaima când fu tras în întunericul nesățios dinăuntru, dar, cu un ultim efort, își înțepeni capul între zăbrelele de metal. Erau reci și murdare.

Simți că apa ce cădea pe lângă el, purtând cu sine ambalaje de biscuiți, castane, frimituri de pâine ori bețe de chibrit, îi trage în gura veșnic flământă a canalului parfumul și culoarea.

Apoi viața.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești a organizat la Casa Cărții o nouă ediție a Conferințelor Municipiului Pitești, dezbatere publică lunară, inițiată de primarul Tudor Pendiuc. Invitatul special al

reuniunii a fost scriitorul, publicistul și dramaturgul Dinu Săraru, care a susținut o prelegere cu tema „Amurgul ultimului țăran din Slătioara – amintiri”. Originar din județul Vâlcea, comuna Slătioara, venerabilul om de cultură a pledat pentru acordarea unei atenții sporite populației rurale, întrucât este factorul determinant pentru păstrarea identității naționale.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat serbarea copiilor de la Cercul de Pictură „Sensibilitate și Culoare”, din cadrul instituției, coordonat de profesoara de arte plastice, Elena Zavulovici. Evenimentul, desfășurat sub

genericul „Astăzi e ziua ta”, a cuprins un spectacol de cântece, poezii și vernisajul unei expoziții de pictură, avându-i ca autori pe micii cursanți. La finalul manifestării, copiii le-au dăruit mamelor câte o floare și un semn de carte, confecționat de ei.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea cărții de poezie cu titlul „25. Halucinații lirice”, având-o ca autoare pe Delia Feraru. Originară din comuna Leordeni, Delia Feraru este absolventă a Liceului Teoretic „Ion Mihalache” din Topoloveni și a Facultății de Drept a Universității Pitești. De arta condeiului este atrasă din copilărie, publicându-și scrierile în reviste de cultură din Argeș și din țară. Evenimentul de la Centrul Cultural rămâne de referință în evoluția literară a tinerei poete, reprezentând debutul său editorial. La manifestare i-au fost alături familia, prieteni, foști profesori, membri ai Fundației Literare „Liviu

Rebreanu”, actorul Puiu Mărgescu, poetul Marius Zinca, elevi și cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Golescu.

■ Centrul Cultural Pitești și Fundația Literară „Liviu Rebreanu” au organizat medalionul literar „Radu Gyr ... In Memoriam”. Iubitorii operei poetului Radu Gyr s-au bucurat de prezența fiicei, ginerelui și a nepotului marelui dispărut, respectiv Simona Carmen Popa Gyr, Demostene Popa și Radu Popa. Distingii invitați au evocat personalitatea și creația literară a lui Radu Gyr, pe numele real Radu Demetrescu, originar din Câmpulung Muscel, fost deținut politic și luptător anticomunist.

Manifestarea s-a încheiat cu o surpriză plăcută pentru auditoriu - o înregistrare audio a lui Radu Gyr, oferită de membrii familiei sale.

■ „Mărțișoare pe portativ”, s-a numit spectacolul susținut în Sala Ars Nova, de copiii de la Cursul „Prietenul meu Pianul”, din cadrul Centrului Cultural Pitești. Sub îndrumarea profesoarei Clementina Dionisie, talentați artiști au pus în practică noutățile învățate la curs. Au interpretat piese la

pian, au cântat în cor și au expus felicitări, realizate de ei și dedicate mamei, pentru că manifestarea a stat sub semnul Zilei Internaționale a Femeii. Publicul format din părinți și bunici i-a felicitat și i-a aplaudat călduros pentru prestația lor.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația „Eurosenior” a Pensionarilor și Expropriaților din România au omagiat anticipat Ziua Internațională a Femeii, printr-un spectacol de folclor, desfășurat în Sala Ars Nova. Președintele executiv al asociației, Emil Ionescu le-a oferit mărțișoare și flori doamnelor prezente și le-a adresat urări de sănătate și viață lungă.

Preț de două ceasuri, publicul s-a delectat cu melodiile interpretate de

Ansamblul Folcloric „Doruri Argeșene”, coordonat de președintele Asociației Eurosenior, Florica Bratu.

CARMEN ELENA DUMITRACHE

Număr ilustrat
cu grafică de
VASILE GRIGORE.

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068. e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură Argeș poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție:
SIMONA FUSARU (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
e-mail:
revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la
SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.
Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate